Ե. 6531 1891 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 13 Շ Ո Ւ Մ Ա Ռ Ա 32 ԻՆՃԻ ԱԼԷՆԷ ԱՌԱՋ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 25 Շ Ո Ւ Մ Ա Ռ Ա Ե. 6531

10 ԲԱՐԱ

Մանցուսաքի Էջերաստ

10 ԲԱՐԱ

ԵՒՍՄԻ ԳԱԶԷԹԱ

Թաշրաղար Իչին սէնէլիք Մէճիտ 7
Խբեանպոլ Իչին » » 6
Ընտրա Լուճրէթի պիրէ աեիտ տիր

Իսթանպոլտա, Քիւրքճիւ Խանընտա, ալթ գաթտա վագը 21 վէ 23 Նիւմէրոլու մաղազալար.

مطبعه‌سی اداره‌خانه‌سی
استانبولده کورکچی خانده آلتقاده
۲۱ و ۲۳ نومرولو مغازه‌لر.

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
فروبت یانوسیان

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՆԱԶ ԿԱՐԳՊԱՆ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

١٣٠٧ ԻՅԼՈՒԼ ١٣ — ١٣٠٩ ՍԵՊԵՂԵՐ ٢١

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք հազր. տիւն սապահ Նիշան Թաշլնա ազիմէթլէ, Ամլեէ նազրը Բէգ բաշա հազր.նի ղիեարէթ էթմիշ, վէ պիրաէրինին վէֆաթընտան տօլաեը պէեանը թաղլեէթ իլէմիշ տիր։

Միհրան էֆ. Սէթեան մէշղուլիեէթի քէսիրէսինտէն տօլաեը, Միացեալ Ընկերութիւն տնօրէն Ժողով ատենապետլիկինտէն իսթէֆա իթմիշ տիր։

Պու կիւնքի «Թարիգ»տէ օգունմուշ տուր.

Մի թէվֆիգա Ցակոբ բոշանին վալիտէսի իլէ պիրատէրի եէնիքէօյտէքի սահիլիանէտէն Պէյօղլունա նազլ իթմիշլէր տիր։

Միւշարիլէյհին վէֆաթընտան տօլաեը Ինգրայլ թէպիեէթ վէ թաղիեէթ էմրինտէ կէօսթէրիլէն լութֆու ալիտէն սոնրաեը, պունլար թարաֆընտան արզը թէշէքքիւր իթիլտիկի, վէ վալիտէսինէն դանուէտ սրբոյ Հազգ օլտուղունը չէն թախսիսի իլէ մանամէլաթը միւդթաղիլէնէն իյֆասը էմր պուրուլտուղու իշիտիլմիշ տիր։

Ինճանիէ էրքէք վէ դըզլար մէքթէպի մէնֆաաթընա կէչէն ճումա իրթէսի ագշամը ինճա օլունան թէաթրոնան, 3200 ղրշ. հասըլաթը սաֆիսէ էլտէ իտիլմիշ տիր։

ՏԱԽԻԼԻԵԷ

Նաֆիա վէ թիճարէթ նազրը թէվֆիգ բաշա հազր. տիւն Մապէյնի Հիւմաեունա ազիմէթլէ պազը Խրատաթը Սենիլեէի ատղ ու թէլադգի իթմիշլէր տիր։

Ալմանիա սէֆիրի իլէ Պէլճիգա մասլահաթկիւզարը տիւն Պապը Ալիեէ կիտերէք, Սատրազամ վէ Խարիճիեէ նազրը վէ միւսթէշարը բաշալար հազարթաը իլէ կէօրիւշմիւշլէր տիր։

Բէկա պիլումում սէֆարէթ պաշթէրճէմանլարը տիւն Պապը Ալիեէ կիտերէք Խարիճիեէ նազրը Սոֆիա բաշա հազր. իլէ միւլագաթ իլէ «Սաատէթ» եազրեօր։

Խազինէյի խասսայի Շահանէ նազրը Միքայէլ էֆ. հազր. տիւն Պապը Սէրասքէրիեէ վէ Նաֆիա նէզարէթինէ կիտերէք, նազրը բաշալար հազարաթը վէ պազը զէվաթը քիրամ իլէ մի լադաթ իլմիշ տիր։

Անատօլու չըմէնտիֆէր սահիպի իմթիեազը Մ. Դաուլա, կէչէն սալը ագշամը հուզուրու հազրէթի Բատիշահիեէ գապուլ պույրուլարագ, Եզմիր-Էնդարէ խաթթընը տահա իլէրուեէ թէմտիտի իշլեն խաքիբաեի Շահանէտէ պաշը զաարուզաթտա պուլունմուշ տուր։

Օսմանլը սահիլլէրինէ քէշթ ու կիւզար իթմէք, վէ միլաեաթ մաեէթլէրինէ թայէին գըլընմագ իւզրէ, սիրաթլէ սէյր իտէր 18 գըթա գրուազէօրին ինչասը հագգընտա, Պահրիեէ նէզարէթինտէն թանզիմ վէ Մապէյնի Հիւմաեունա արզ ու թագտիմ օլունան մազպաթանը, թասվիպի Ալի պույրուլարագ, օլ վէճհլէ իճապընը իճրասընա Իրատէեի Շահանէ չէրէֆսուտուր պույրուլմուշ տուր։

Օրման վէ մէաատին միւտիրիյէթինէ այիտ իշլէրտէն մուալլագ գոլանլարը եազընտա հալլ ու թէսվիեէ օլունմասը մագամը Սատարէթտէն, միւտիրիյէթի միւշարիլէյհաեա պիլտիրիլմիշ տիր։

Տախիլիեէ նազրը Խալիլ Ռիֆաթ բաշա հազր.նին Սիվաղ վիլաեէթինտէ պուլունտուղու էսնատէ ինչասընա պաշլանան չօսէլէրին հէման իքմալի նազանկարը իլէ թամիրլէրի խուսուսունա, Շուրայի տէվլէթ գարարը իլէ Նաֆիա նէզարէթինտէն մահէլլինէ լազըմ կէլէն էմրլէր եէտուտրիլմիշ տիր։

Մէքքէ սըհհիեէ թէպապէթինտէն ալընան թէլէկրաֆնամէտ, Թայիֆ իլէ հէվալիսինտէ 30 կիւնտէն պէրու գօլերատան հիշ պիր էսէր միւշահէտ օլունմամըշ օլուպ, Մէտինէտէ օգոստոսուն 24ինճի կիւնիւնտէն 31ինէ գատար գօլերատան եալընըզ 4 վուգուաթ օլմուշ տուր։

Սեպտեմբերին 9 ունտան 11 ինճի կիւնիւնէ գատար Հալէպտէ գօլերատան միւսապ վէ վէֆիեաթ օլմաեըպ, Ուրֆանըն Տիբիլլի նահիեէսինէ թաղի Դարաճէրեէ գարիեէսինտէ 6 կիւն զարքընտա 14, վէ Տուտաչատա 1, Մաղարաճըդտա 3, սեպտեմբեր 10 ունտա նէֆսի ճիսրտէ 1, վէ օգոստոսդան 25 ինճի կիւնիւնտէն սեպտեմբերին 4 իւնճիւ կիւնիւնէ գատար Թատիֆ գարիեէսինտէ 2, սեպտեմբերին 3 ինտէն 5 ինէ գատար Նէֆսի Պապտա 1 վէֆիեաթ վուգու պուլմուշ տուր։

Ինկիլթերրանըն պահրը Սէֆիտ տօնանմասը 3 կիւնտէն պէրու Մէրմէրիչա լիմանընտա պուլունմագտա օլուպ, օրատա 12 կիւն գատար իգամէթ իթիրտէն սոնրա, Իզմիրէ ազիմէթ իտէճէք տիր։

Էճնէպի տէվլէթլէրի թէպասընտան վէ սայրէտ թարաֆընտան, բուխսաթը ըէնմիեէ իսթիհսալ իթմէքսիզին էպիկեէ ինչա իթտիրմէմէսի խուսուսու թահթը գարարա ալընմաղլա, քէյֆիեէթ լիճապ իտէնլէրէ պիլտիրիլմիշ տիր։

Կիբիտտէ ասայիշ ու ինղիլաթը պիր գաթ տահա թէեեիտի զընճընտա, վալի վէքեալէթինին իշարը իւզէրինէ, Զապթիեէ նէզարէթինտէն Բուսմ լիսանընա աշնա 12 բօլիս էֆրատը թաեին ու ինթիխապ իտիլէրէք միմանլէյհիմ մահէլլի մէէմուրիյէթլէրինէ կէօնտէրիլէճէքլէր տիր։

«Նիյմէթի խիտտա» ֆաբրիքա սրդը միւհիմմաթ, վէ ասաքիրի Շահանէյի համիլէն տիւն ճիտտէեէ հարէքէթ իթմիշ տիր։

Մէքթէպի թրպիյէի Շահանէ մուալլիմ մուավինլէրինտէն, 40 գաթ, մուվազգաթէն Դինճի օրտուի Հիւմաեունա (Եէմէն) թաեին օլունմագ իւզրէ պուլունմագտա տրբլար։

Կիբիտ վիլաեէթինտէ պիր ճիւրմ վէ ճիւնհա իլէ մաղնուն օլմասը յլա, ճիհէթի աալիեէաէն հագգլարընտա ախպ ու կիբրիթթ բուսուլապ վերիլմիշ օլան էշխասըն խիմէլերինի միւպէյեին տէֆթէր, վիլաեէթի միւշարիլէյհա ըէսմի զաղէթասընտա իյան իսկիմիշ օլտուղունան, հէր գաղա գայմագամը վէ նահիեէլէր միւտիրլերի թարաֆընտան գուվվէյի զապթա վէ իյճապ իտէր իսէ գուվվէյի սաքէրիեէ վասրթասը իլէ դազալարը ախիլինտէ պուլունան էշխասը մէրգուումէնին, վէ եա անլէրէ եաթագլըդ իտէնլէրին տերտէսթ իտիլտիկի պա Ժուրնալ միւթէասարրըֆլըդա, վէ անտէն մագամը վիլաեէթէ պիլտիրիլմէսի, վէ մէէմուրինին իյֆաեի վազիֆէտէքի մասայիլերի տերէճէսինի կէօսթէրէճէք օլան պու Ժուրնալլարա կէօրէ, հիւանի իյֆաեի վազիֆէ իտէնլէր նաեիլի միւքեաֆաթ, վէ աքսի հալտէ պունլար միւչարը միւճաղաթ իտիլէճէկի, վէ մէէմուրինի ասլիեէեէ տախի պու եօլտա թալիմաթ վիրիլտիկինի «Կիբիտ» դազէթասը եազըեօր։

Սէլանիքէն իշար իտիլտիկինէ նազարէն, պիր զէմանտան պէրու Սէլանիք վէ հէվալիսինտէ չիչէք վէ հիւմմա վէ տանկ խասթալըդլարը հիւքմֆէրմա իմիշ։

Պու սէնէ Եէնի չէհիրտէ մահսուլաթը արզիյէտէ ֆէյդ ու պերէքէթ օլտուղու, վէ շիմտիտէն կօլօն լիմանընա բէք չօգ կէմիլեր կէլերէք զախիրէ եիւքլէթմէքտէ պուլունտուգլարը Աթինատան պիլտիրիլմէքտէ տիր։

Մէքթէպի Սուլթանի թալէպէսինտէն Մէմտուհ պէյի գաթլ իտէն Պէհճէթին 15 սէնէ միւտտէթլէ քիւրէկէ գոնուլմասընա, տիւն մահքէմէյի ճինայէթտէն հիւքմ օլունմուշ տուր։

Մրսըր Խրտվիեէթի թարաֆընտան նէյր օլունան նիզամաթը սրհհիեէ էճզանճլըդ սէնաաթքընը սերպէսթի իճրասընա մանի օլտուղունտան, էնանֆը մէրգումէ մուգարրէյաթը մէգքիւրէ ալէյհինտէ բրօթէսթո իթմէք իւզրէ պիր իսթիտա թագտիմ իթմիշլէր տիր։

Օրթաքէօյտէ Եէհուտիլէր պէյինտէ չիչէք խասթալըդը զուհուր լատէրէք պազը վէֆիեաթ տախի վուգու պուլմուշ օլուպ, Եէհուտի չօճուգլարընա աշ ամէլիեաթը իճրասը խուսուսու թահթը գարարա ալընարագ իճապընը իճրասընա պաշլանըլմըշ տիր։

Կիւվէճինէ իրէք թիւճճարընտան Եագօ Եագօէլլիեի տաղա գալտրբան էշգընա չէթէսինին, մէրգումտան ալտըգլարը 1500 լիրա թախլիս ադշէսինին թագսիմի էնասընտա միեանէլէրինտէ պիր միւնազատա զուհուր իտէրէք գաբտրնլարընտան 2 վէ ավէնէսինտէն 3 նէֆէրի մագթուլ օլտուգլարը, վէ պուգրեէյի էշգրեանընը օ թարաֆլարտա պուլունան թաաղիպ միւֆրէզէլերի մարիֆէթի իլէ թաաղիպ իտիլտիքլերի իշիտիլմիշ տիր։

Պէհլամեան Միշել էֆէնին ֆսկի վէ եէնի տիրհէմէրի եէքտիկէրինտէ գօլայճա ֆարգ իթմէք իւզրէ, պիր նէվ եէնի տիրհէմէր իճատ իտիպ, թիճարէթ վէ Նաֆիա նէզարէթինտէն 15 սէնէ իշին իսթիրա պէրաթընը իսթիհսալ իլէտիկինի եազմըշ իտիք։

Իշպու տիրհէմէր, էճզաճբլարտա գուլլանըլան իւսթիվանի տիրհէմէրէ մուշապիհ օլուպ, եէնի տիրհէմի էսկի հալինէ վէ էսկիլերի ատ եէնի սուրէթինէ ՇԷՎՇԱԼ օլա գիմանլը գուլբու չէգաբըզ, թէքրար եէրինէ վաղ իլէմէք քիֆաեէթ իլլեեէպիլէճէք տիր։

Մէսէլա, օգգալըդ պիր տիրհէմ գուլբու իւզէրինտէ օլտուղու հալտէ էսկի օգգաեը, գուլբու չէգաբլարը զէման եէնի օգգաեը կէօսթէրէճէք տիր։

Բօթէրտամա կիթմէք իւզրէ, Կալացտան կէլէն «Քիլմարօգ նամ Ինկիլիզ վաբօրու, կէլիպօլու ճիվարընտա Ինճիրլի գումտուղունա օթուրմուշ իսէ տէ, եիւքիւնին պիր գըսմը մավունալարա չէգաբըլտըգտան սոնրա, բըմօրքէօր վաբօրլարը վասրթասը իլէ տիւն սապահ եիւզտիրիլիպ Կէլիպօլուեա կէօթիւրիլմիշ տիր։ Խասարաթ բէք ճիւզի իմիշ։

Պէյօղլունտա Ազարեան Անտոն էֆ.նին խանէսինին գաբուսունա էվվէլքի սապահ պիր չօճուգ սաբը պուլունմուշ տուր։

Զօճուգուն իւսթիւնտէն զուհուր իտէն պիր քեաղրտտան; իսմի ճիվանի օլտուղու անլաշըլարագ Դաթօլիք խասթախանէսինէ թէսլիմ իտիլմիշ տիր։

Սրանիատա վուգու պուլան ՇՈՒ թուղեանլարընտան միւսապ օլանլարա մախսուս օրմագ իւզրէ, Տէրսաատէթ Սրանիա սէֆարէթխանէսինտէ իեանէ տէֆթէրլերի քիչատ իտիլմիշ տիր։

Տիւն սապահ «Ֆօրօս» նամընտա պիր Ռուս թէնէզղիհ վաբօրու սահիպի Ռուս էրպապը սէրվէթինտէն Դօրնիչօֆ իլէ քեաթիպի Մ. Լաովսքիեի համիլ օլտուղու հալտէ Ղրինօգտան Տէրսաատէթ կէլմիշ տիր։

Վաբօրու մէզքուր 482 թոնէլաթօ հաճմինտէ օլուպ, սոտաթտա 14 պուչուգ միլ եօլ գամ իթմէքտէ իմիշ։

Պէյլութ սու շիրքէթինին միւտտէթի իմթիեազիեէսինէ 30 սէնէ տահա գամ օլունմուշ տուր։

ԹԱՐԻՃԻԵԷ

ԱՀՎԱԼԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅԵԼ

Պու քէրբէ Վիէննատա «պիր վաթանբէրվէր» իմզասըյա պիր լիսալէ նէշը օլունմուշ տուր։

Պու բիսալէնին մուհարբիրի ԻԹԹիֆագը Միւսէլլէմլին պիլիսասա էգօնոմի նօգթալի նազարբնա մուճիպի իսթիֆատէ օշաճաղընը, վէ պունուն սէվէբաթը վէ միւթաֆէֆիդ սէվլէթլէր մէմալիքինին պաղա վէ մուհաֆազայի թէմէլլիւ քի մուհասէնաթը, անճագ ԻԹԹիֆագը մեղքիւրուն սուրէթի ասքէրիէնէն թէճէրրիւլտէ էգ օնօմի սուրէթինէ գալդ ու ԻՔԲԱՂԸՆԱՏ միշարէթինէ գալդ ու բէրգիպ Իյլէնէճէք տիր։

Մեղքիւր Ավթրիա միւէլլիֆի չէօյլէնէ պէճանը միւթալէա իսթէօր։

«Ալմանիա ազդրուտան ազդրուտա Ավթրիանըն մուհաֆազա վէ եա թախբիպլինէ ալէգատար տէկիլ տիր։ Ալմանիատա ԻԹԹիֆագը միւսէլլէսին վէ պիլիսասա Ավթրիա իլէ վուգուս պուլան ԻԹԹիֆագը, Ֆրանսա իլէ Ռուսիա ալէյհինէ պիր հիմայէյի քեաֆիլէ օլմաբաղընա նաեիր գանատա հասըլ օլմաբաղընա, Ավթրիանըն վիճուտի ֆէտուգատա, Ավթրիանըն ԻԹԹիհատալը ԻԹԹիֆագընա, վէ Իթալիատա Թրանթէն վէ Ատրիաթիդէ վիրիլէրէք տէվլէթ միւշարիւէյհանըն թահքիմ վէ թազվիկէսինէ վէ Ավթրիանըն էէսինէ պուլունա Ալման մէմալիքինին իլթիհազըյա, Ալմանիանըն պիդդաթ քէնարագըյա, Ալմանիանըն պիդդաթ քէնարագինին էքթիսատը գուվվէթ վէ ազթվէթինէ թէշէդդիւտ իտիլէճէք տիր։

Շնդ հալատ պուհրանը պիր զամանա ատիկէր պիր ԻԹԹիֆագ ատաիլ օլագիլմէք իչին, ինթիհաթէն միւթէֆէրրիքէ մուլէք-վարդիրէրէ լազըմ գէլմէսի։ Պու միւթէֆէքքիրէր եանի Ավթրիանըն պաղա վէ վիճուտինէ ատէգատար օլան տէվլէթլէր Ֆրանսա վէ տէվլէթի Ալմանիա, վէ Պալգան հիւքիմէթլէրի տիր։

«Իմարի Ավթրիա Ֆրանսանըն մահվ օլմասընա վէ եա թէմամըյլա մաղլուպ իտիլմէսինէ ասլա բիրա կէօսթէրէմէզ, գէրա չու թագ տիրամէ սոն սէլամէթ վէ նէֆսի մահբուս գարարը օլաճագ տուր։

«Ֆրանսա իլէ ԻԹԹիֆագ թագիլի պիր էնիֆիֆագ օլուպ, հաթթա պու ատթէշ փուպերինատէ օլան ինքինճէ տէմիր տիր։

Ցէվդիրի ընամիսէտէ ճէնօվա տուդատընը Ինկիլթէրրատա վուքուս պուլան սէյիատիմը, իշպա մանամէլէյի պահրիսէ հազդընատա լօրա Սալիսպըրի վէ լօրտ ճէյմը Համիլթընը իլէ ԻԹԹիֆագ հասըլ ԻԹԹիֆագ մաղսէտինէ մէպնի իմիշ։

«Դոյչիշէ Ցայթունկ» զազէթասը անգարբիպ Բայիշթակ մէճլիսինճէ թագէպ օլունաճագ ԻԹԹիֆատը ատքէրիսէնին գապուլինի թէսմիլ վէ միւատֆէա ի-չէն իքի պէօսիւք սիւթիւնլէր հասը իտիսօր։

Մէգքիւր Ալման զազէթասընըն պէնանընճա, ասօսիալիսթլէրին պահս ԻԹՄէքտէ օլտուգլարը սուլհ ու միւսալէմէթի ումմիսինէ պիր ԻԹԹիֆիւլ վէ վէհմիսեաթատան իպարէթ տիր։ պունուն աքսի օլարագ սոն հաֆթալար մուգուաթը Ալմանեաեր մուհարէպէսինէ հազրլանմագա մէճպուր ԻԹՄէքտէ տիր։

Պատէհու զազէթայի մեղքիւր միւթալէասընա պէր վէճհի աթի տէվամ իտիսօր։

«Պիզիմ պէյնիմիզտէ չիգադ վէ նիֆագ օլմատըղընը վէ սէֆալէթին գարսըմուզա գատար վիսուլ ԻԹՄէտիկինի էճնէպիլէրէ գարշը իսպաթէ միւգԻԹՄէտիրիզ։ Պու եանլըշ ֆիքրլէր ինթիշար իտէր իսէ, խասիմլէրիմիզի պէօսիւք պիր միւտարէպէսինէ գրեաէ թէշվիգ ու թէրգիպ Իյլէնէճէք տիր։ Գիզատ «թէհլիքէ նիսպէթինտէ ԻԹԹիֆագըմըզը արթըրըպ սաֆֆիլարըմըզը տահա զիեատէ եէքարիկէրինէ թագրիպ իտէլիմ» մէքալինտէ օլան Ֆրանսըզ տարպը մէսէլինէ մուվաֆֆրզ հարէքէթ իլլէեէլիմ։

Մեղքիւր զալէթա պու միւնասէպէթլէ Բրուսիա հուտուտունուն Բուսիա ճիհէթինտէն սուրէթի քիֆաեէտէ մուհաֆազա օլունմատըղընը իսպաթէ չալըշմագատա տը։

Պէրլինտէն «ՍԻԹՆատարա» զազէթասընա Խազըլտըղընա կէօրէ, թէրսանէ իլէ ումմուրու իսարիճիեէ միւոթէմիլիքեաթ գրսմընատա քէմալի կէրմի իլէ չալըշըլմագատա տը։ Ամբիպաեի շարգիտան Ալման ատաքիրինին տիւշար օլուսուպ մուվաֆֆագըյեէթսիզլիքտէն տօլաեը, իմբէրաթօր պիզդաթ չու ֆէլաքէթին թէլլաֆիսի վէ վէֆաթ իտէն Ալման ատաքիր վէ զապիթանընը ինթիզամը միւմքին մէրթէպէ ախզ օլունմագ իչէն էվամիրի սէրիա վէ միւէսսիրէ ԻԹՄէ էյլէմիշ տիր։ Եէնիտէն սէվգ օլունաճագ ատաքիր Վահհէյլերի տիւշարը միւճազաթը շէտիտ իտէպիլէճէք սուրէթտէ միւքէմմէլէն վէ մունթազամէն թէրթիպ ու թէհիեէ օլունաճագ տը։

Մահարիսթան մալիէ Նազրը Մ. տը Վէբերլէ պիր ֆէյլեսոֆ տուր տէնիլէպիլիր, զիրա մուսմիլէյհ սէյլեահաթլարը էնասընտա բիւֆէգասընը տայիմա քէմալի իսթերահաթ իւգրէ պինտիքլէրի սայո-վակօնլարա բաքիպ օլմաեը, պիրինճի սընրֆ վաճկօնլարատան պիրինէ պինմէսի հայրէթի ումմիեէնի մուճիպ օլարագ, պունուն սէպէպի քէնարասինտէն սիւալ օլունտուգատա, նազրը մուսմիլէյհ «Պէն սէֆինէմի էօյլէ պիր սուրէթտէ գօմմատա իշլէէօրում քի, բօլիթիգա թէսատիֆաթը պէնի նէզարէթ սայիրէսինտէ այրըլմագա մէճպուր ԻԹՄիլինկտէ, թէէսսիֆ իտէճէք հէչ պիր շէյիմ օլմաեաճագ տը» մէալինտէ ճէվապը զերաֆէթ քեարիտէ պուլունմուշ տուր։

Իրան աէվէլէթինին Թիֆլիզ չէհալէնաէրի ճիհանկիր խան, վէֆաթ ԻԹՄիշ տիր։ Միւթէվէֆֆայի միւսմիլէյհ ասլէն Հայ օլուպ, Իրան աէվէլէթինին մէնասիպի ալիեէսինի իհրազ իյլէմիշ տիր։

Ճիհանկիր խան տէվլէթի մուշարիլէյհանէն Վիէննա սէֆիրի Նարիման խանընն պիրատէրի տիր։

ՄԱՐԱՑԵԱՆ ՂԱՐԱՅԱՐԱՆ ՎԱՍԻՑԵԼԻԹԻ Վէ ԱՐՄԲՐՈՒՆԻ ԼԻՖԼԻՆՏԻՆԷՆ ՄԼԴԱԼԷՍԻ

(Ցէնռէ Նէռիէդդէն տէվամ էէնամ)

«Էֆէնտիլէր,

«Սամուէլ Մուրատեան վասիյէթինին իճրասընը տավա վէ իտտիա ԻԹՄէքլիկէ, միլլէթիմիզին քեամիլէն հազրը պուլունտուղունու մըդատը քիֆաեէտ պէեան իլլէռիմ, չիմտի էն պիւեիք մէսէլէ, չէամէն տավանա գրեամ իլթիքեապ, քիւլլի հազրը զայպա մահվ ԻԹՄիրէպիլիր, վէ քէմալի թէէսսիֆլէտէ սէօյլէրիմքի, պիզատ իսէ էն զիեատէ գօրդուլուպ վէ չիւրէհ իսիկճէք իլլէթ, մեղքիւր իրթիքեապ իլլէթի տիր։ Քէյֆիյէթին, թապիսթիյէ, էվվել էմիրատէ պիր հէյեէթ։ պիր գօմիթէհէ իհալէ իսիկմէսի։ վէ մեղքիւն հէյեէթ թարաֆընատատա, պիր վէ եախոտ պիր գաչ տավա վէքիլլէրինէ էմնիյէթ իսիկճէք թէսլիմ օլունմասը, վէ միլլէթճէ էն պիւեիք հէյեէթլիրինատէ, պունլարընն հէր իճրաատ վէ մուամէլաթընա նէգարէթ գրլընմասը իգթիդա իսէճէք տիր։ վէ պու հէյեէթլէր ազալարընն քեաֆֆէսինին տախ-հէմ ուեանդ պուլունուպ, վէ հէմտոտ իրթիքեապ իլլէթինտէն սալիմ պուլունմասը իսէ, պէօյլէ պիր նազիք տավատա, ատէթա պիր հիքմէթ նէվինտէն օլաճաղընատան, իչէ միւպաշէրէթատէն էվվէլ, պիրինճի վէ սոն տիչիւնիլճէճէք խուսուս, էմնիյէթի քամիլ խուսուս, եանի իրթիքեապ տէնիրէն իլլէթին էօնիւնիւ ալվագլըգ թէապիրի ծլմալը մըր։

«Ֆագաթ, էֆէնտիլէր, խաթմի քէլամ իտէճէկիմտէն, նէհատէթ չունուտա սէօյլէրիմքի, հէր չէյտէն էվվել էլդէմ օլան չէյ, տավատա գրեամ իչին, քէնտիմիզճէ էլդէմ օլան էմնիյէթի քեամիլէեէ մալիք օլմագլըգ տըր, եանի տիմէք իսթէրիմ քիչ, ջիմտիսէ տէկին։ Սամուէլ Մուրատեան վասիյէթի հազրընատա հէր նէ քի սէօյլէնմիչ, եազըմըշ վէ իչիպիմիշ իսէ, պաչգա պիր մէնպատատա միւրաճաաթ իտիլմէկէպ, վէ պաչգա պիր մալիւմաթ ալընմասընը, անճագ թէհրիրատան Սարգիս վարդապետին եազըլըրընա էմնիյէթի իտիլմիշ պիրչ վէ պուսիսէ պիզճէ, հէր նէ գատար, եիւգատ տօգսան տօգուզ տէրէճէտէ վէլէվ պահիհ պիլէ օլաա, եէնէ, հէրչ ջէնկիլիսէ, եիւզատ պիր տէրէճէճ օլաուն չիւրիւհեեէտէ մահէլլ վիրբէ ճաեիզ տիր, չիմնի, նէ վասիյէթնամէնին, նէ մուհաքէմէսինին ավէ նէ ասէ ջոդհարա կէլէն հիւքմու գարար իլանլարընն ըէսմի վէ մուսատատագ օլան Ինկիլիզճէ սուրէթլէրինի, պու կիւն պիզատ կէօրէն վէ պիլէն պուլունմագատա տէկիլ տիր։ «ատիմէք տիր քի, պու կիւն էլդէմատէն էլդէմ օլան չէյ, էլլի, եիւզ, վէ եախոտ ԻԹՄի իսէ եիւզ լիրա մէսարիֆ կէօրէ պընարագ Ինկիլիզ գանչէլարեասընա մէրաճաաթ պիրլէ։ Մատրաս չէհրի մահքէմէսինատէն, մուսատատագ օլարագ, մեղքիւր ջուրէթլէրի կէթիրթիրմէք, վէ լուղէթ պէ լուղէթ վէ տիզ գաթթը քեամիլ իւգրէ թիրքճճէեէ, Ֆրանսըզճաեա վէ տահա սաեիր իզմիզ իսէն լիսանլարա թէրճէմէ իտիլմէսինէ նէշրու իլան ԻԹՄիրմէք, պիր գաչ տարաբ ավագաթլարընն վէ խալգընն միւթալաաթընը անչամագ տինլէմէք, վէ էկէրչի, չիմտիեէ գատար պիլտիկիմիզ վէ ինանարըզմըզ կիպի, հազդը ամրիհիմիզ-կէօրիչիր իսէ տավանա գրեամէմիմէք, վէ եազ ֆ էկէր մինղաչիրի օլարագ, իչատ պիր եանլըշըզ վար իսէ, տավանա գրեամէմիմէք ատէթքանէն պաչդա, արիմըզ պիր տահա լազըրաբընը պիլէ ԻԹՄէմէք տիր։(1)

Ու ռեէյ ալանը լեեշ՝ լաեէ՝

ԼԻՊՆԻԵԷ ԳԱՆՈՒՆՈՒՆՈՒՆ ՍՈՒՐԷԹԻ ՕՆՊԻՐԻՆՃԻ ՅԱՍԸԼ

Մ[illegible] Սինոդալ վէ դիւրուսուլ եպիսկէպ

77. — Պօպադ իչինին սահիլ էպնիեէսի իլէ պանկ քէօչքէրինին պիլա գատու շարթ ախչապ օլարագ ինչասը ճաչիզ տիր։

78. — Ախչապ պինա իւզէրինէ հատչը գանունինի թէճավզզ ԻԹՄէմէք շարթը իլէ եէնէ ախչապ օլարագ գաթ իլավէսի, վէ եարբաճագ գաթլարա քատա տախի ինչասը ճաեիզ օլաճագ տը։

---

(1) Զէնա կիւնտէն մէղքիւր վասիյէթնամէնին հիքեաեէսինէ պէտ իտէճէկիզ։

79. — Տէրսնինտէ աթէշլէ իճրտի սէկաաթ վէ եախօտ մէվատտը մի շիմէլէ հըքզ վէ ֆիրզուլթ խորէն տիւքեան վէ մաղազալար, կէգէք եալընըզ օլսուն վէ կէգէք խանէ թահթընտա տէմիր քիրէշլի վէ թուղլալը պուլունսան, թանջղլաղ վէ տէմիր գաբու վէ բէնչէրէլերի քեարկիր օլմադ, վէ օղ ճագլարը խաբիճ վէ տախչէ պիր կէօնա մուղարրաթը օլմամագ իւղրէ ֆէնէն թաեին գէչանճաք մէվզբատ եաբըլաճագ տըր։

80. — Հէր հանկը նէվտէն օլուրսա օլսուն, պիր պինանքն միւճեատէտէն ինչասընա գավատի սրհհիեէ վէ թէհաֆֆուզիեէճ լիւզում կէօրիւլէճէք թէտապիր, պէլէտիեէլէր թարաֆընտան խանին օլունանճագ, վէ էպնիեէ ասհապը իշպու գավայիմէ իթթիբաեէ մէճպուր օլաճագ տըր։

ՕՆ ԻԲԻՆՃԻ ՖԱՍԼԸ

Մէ-ճուբ

81. — Գալֆա վէ եա էպնիեէ ասհապը, պինանքն ինչասընա միւպաշէրէթէն էվվել մէվզբ ինէնէլինի վէ եաբըլաճագ հէր գամբէն մրդտարը սաթ-հըյլա եիւզինիւն վէ ճումգա վէշահնիրնէրին թուպարընը (ուզունուգլաշնիրընը) միւպէտինի իտարէեի պէլէտիեէօ նէ վեքմէլերի իգթիղա ինէնի գէտամիւ-ճէսէտ վէ բաեանտա վէ իսթիհանընի միւնաեէրիճաթը խիրֆընտա ամէլիեաթ իճրա իյլէտիքլերի, վէ մզէդայիրի նիզամ օլատուղու թէհղագզէնէ իյլէտիկի սրբատա 1 ալթունան 5 ալթընտագ գատար ճէզաեի ծագտի ալընըգտան օնրա, իշպու էպնիեէ գանուննամէսինէ խաթպիգէն թատիլ վէ թէսվիեեէ մէճպուր օլաճագ, վէ եարմաարը հալտէ պէլէտիեէ թարաֆընտան ինչասընը թաթիկ իտիլէճէքտիր։ Պու հալէ իչէտէ ֆա միւթէճասը օլան էպնիեէ գալֆասը, իչինճի տէֆասընտա պիր սէնէ միւատէթէվ գալֆալըգտան մէն իտիլէճէք տիր։

82. — 47 ինճի վէ 48 ինճի մատտէլէտէ կէօսթէրիլէն թամիրաթը մէճմուաէի իճրաեա միւթէճասը օլան գալֆալարա պիրինճի տէֆասընտա 6 ա վէ իքինճի տէֆասընտա 1 սէնէ վէ իչինճի տէֆասընտա 3 սէնէ միչատէիլէ մի-յմարըգտան մէն օլունանճագ տըր։

83. — Իշպու գանուն իլէ մուայէնէ օլան թէզքերէ խարճընը թէէտիեէ իթ-մէքսիլին ամէլիեաթա պէտ իտէնլէրը-տէն բէսմի մուգանէնինտէն պաշգա պիր Միսլի ճէզալի նագտ ալընանճագ տըր։

84. — 81 ինճի մատտէտէ կէօսթէրիլէն բէսմի միւճեսէմ վէ բաեանթա խիլաֆընտա իճրաեի ամէլիեաթի իյլէ տիկի թէպէյիեն իտէր իսէ, սահիպի խիթիատան բէսմի մուգանէնինտէն պաշգա պիր միսլի ճէզանի նաֆնի ալընանճագ ծըր։

85. Էպնիեէ գալֆալարը, էպնիեէնի ումմումիեէնին սիւէրի ինչասիեսինի մինպէյինին նէշը ու իլան օլունանճագ շարթնամէ ահքամընա թէվֆիգը հարբէքէթ իյլէեճէք տիր։

86. — 7 ճէմազի իւլ էվվել 1280 թարիխլի Թուրուգ վէ Էպնիեէ Նիզամնամէսի իլէ դէյլիկ վէ հէր նէվէպնիեէտէն ալընանճագ խարճ վէ բէհամ նիզամնամէսի վէ բաբատուռա քէշֆիեէ հաղգընտա 15 բէպիւլ էվվել սէնէ 280 թարիխլի նիզամնամէ վէ Իսթանպոլ վէ պիլատը սէլասէտէ եաբըլաճագ էպնիեէնին սուբէթի ինչասիեսինէ տաեիր 12 մուհարբէթի ինչասիեսինէ 92 թարիխլի նիզամնամէ իլէ 23 զիլհիճճէ սէնէ 99 թարիխլի էպնիեէ Գանուննամէսի ահքամը, իշպու գանուն թարիխի նէշրինտէն իթիբարէն միւնթէսիբ տիր։

87. — Տախիլիեէ նէզարէթի իշպու գանուն իճրասընա մէհմուր տուր։

Մարպէյէ մուէսսէսէ

31 ինճի մատտէտէ կէօսթէրիլէն խարիթայի ումմումիեէնին թանզիմինէ գարիթայի Պօղազ իչի վէ Խալիճ Ամվանիլինտար Պօղազ իչի վէ Խալիճ Ամվանիլինտար եաբըլաճագ պինա վէ բրինթիկար, սեվահիլին իվիճաճը (էյրիլիկի) թապիսինէ կէօրէ մէճալիսի պէլէտիեէ թարաֆլարընտան թէնզիմ վէ թահտիա իտիլէճէք տէրէճէտէն զիեատէ տէնիզ չրգ մահանագ տըր։

Ֆիյ 18 մուհարրէմ սէնէ 309

Վէ ֆիյ 11 ապրսթոս սէնէ 307

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ԻԻՆԵԱՏԱՆ

Բաթիշահը փարագզիեէմ, վէ Շեհրինշահը վէլիեէնիեէմ, Շեհրինաբը Համիա իլ Խըթայ վէ ճիհանտարը մէլէք մէսլամ, չէվքէթլու Սուլթան Համիտ Խանը Ղազի էֆէնտիմիզ հաղրէթլէրինին սէրիր արայի Սալթանաթ օլտուղլարը եէվմի մէսուտու Հիմմաեունլարընա չէրէֆիւսատրֆ օլան, ազուսթոսու բուրմինի 19ունճու կէչէն բազար իրթէսի կիւնիւ Իւնեամզատա իճրա գըլընան էսսմի թէպրիք վէ թէհնիեէթ իլէ կիճէսինաթ խիլէն չէհրարլինի մէսէրրէթ գարին հագիգաթէն պուրաճա էմնալի կէօրիւլմէմիշ իտի։

Շէօյլէ քի, եէվմի մէսուտու մէղքիւրատ, ա[illegible] մէճմուրին վէ զապիթանը ասքէրիյէ վէ իւլէմա վէ բուէսասի բուհանինէ վէ վիճուհ վէ միւթէհայիզանը մէմնէքէթ, նամը նամրի հաղրէթի Շեհրիեարիեէ օլարագ, արզը մէրասիմի թէպրիք վէ թէհնիեէթ իթմէք արզուսի սատրգանէ վէ ուզուսիրեեթքեարանէսի իլէ, թագըմ թագըմ հիւքիւմէթ գօնագը բիշկեահընտա հէյեէթի թէֆթիշլիեէ քիրամը հազարաթընընն չաարբլարը էջնիւնտէքի մահեալեեէ կէլմիշլէր իտի։

Քէգալիք Իսլամ վէ Էրմէնի վէ Ռում մէքթէպ շակիրտլէրի իլէ, 30 նէֆէր Ռում մէքթէպի գըզ չէճուղլարը սըրասը իլէ տիգիմիշ օլտուղլարը հալտէ, սաաթ 6ա 21 բարէ թօրլար էնտաեթ խիլէրէք, ճիւլուսու Հիմմաեունու մէյմէնէթի մագրունու Շեհրիեարիլէրինին ճէլալէթի վէ չան ու գուսսիեէթի ումմումա իլան խիլմիշ տիր։

Հէյեէթի թէֆթիշլիեէյի քիրամ, եէպիսէյի ըէմիլիեէրինի լապա օլտուղլարը հաղտէ, մահէնգի մաքսուսէլերինէ թէչրիք պուրուրպա, եէվմի ճիւլուսու Հիմմաեունլարընը, հաղրընա իլան վէ թէպշիր տրէֆիքտէն սօնրա, Բաթիշահընընգ էֆէնտիմիզ հաղրէթլերինին թէմմաթի էյլամ վէ էսմր ու լեգպալ վէ Սալթանաթ վէ իճրատը Շեհրիեարիլէրինի միւթեզամին հէյեէթի թէֆթիշլիեէ ըէյլսի սաաթ. Զիեա բաշա հադր. Ճանիպինտէն զաեէթի պէլիզ վէ միւասիր պիր նութգ Ֆրաա խիլմիշ, վէ մուահիրէրէն պիլճիմէ հաղրընն թագըմ թագըմ կիւէրէք իճրայի ըէսմի թէճրիբ վէ թէհնիեէթի իլէմիշլէր տիր։

Բաշայի միւշարիլէյհ Ճանիպինտէն տահի պիլդապալ ճիւմէ հաֆզընտա քէմալի չէվզ ու պէշաշէթլէ իպրաղի բուլի եէնիֆաթ վէ իղհարը սաաբը ֆախր ոմ միւպահաթ պուլրուլմուշ տուր։

Միւթէաղբպէն միւֆթիի պէյտէ ֆէգահաթլու Հաճի Հասան էֆ. Թարաֆընտան պիր տուայի միւհիսիր թէլավէթ խիլմիշ, վէ պիճիմէ հուզզար ամինանա օլարագ «Բանիշահըմ չօգ ամինանա օլարագ եաշա» զէմզէմէյի խալինանէսինի իչ տէֆա այեուգէ չզարմըշլար տըր։

Ճիւմէյի հաղրընունուն տուայի խայրիւլէտայի հաղրէթի Շեհրիեարիեի թէբարաբ ոէ թիզքեար իյլէտիքլերի սըսատա, բաշայի միւշարիլէյհ ճանիպինտէն թէբրիպ օլունուպ լէպը տէրեատէն պէրի իքի ֆօթօկրաֆը մաարիֆէթի իլէ ճէմիվելի խանէսինտէն չըգըպ կիճէ եարըսընտան սոնրա էվվել

ռանց նիւթը ճապաղելու ըստ կարի ամփոփ և որոշ կերպիւ ըմբռնելի ընել տալ գայն յարգոյ ընթերցողաց։

Հանճարը մտային այն ստատակարգ ուժն է որով տեղի կունենան, կընանք ըսել՝ ստեղծագործութիւնք։ Հանճարն ինքնաբերաբար կը ստեղծէ ինչ որ չկայ, կը լսէ ինչ որ չէ լսուած և կը տեսնէ ինչ որ մինչև այն ատեն չէր տեսնուած։ Հանճարը պիտոյից պահանջման համաձայն մտային վայրկենական արագ ուռկեանմբ կը խորհի և կը ստեղծէ. իր խորհուրդը նախապէս մտածուած և հաստակչռութեանց ներքև դրուած մը-տային յատր գործողութեան մը հետեւանքը չէ բնաւ։ Հանճարեղ մարդը ինքն ալ չգիտէ թէ ուղեղին մէջ ի՛նչպէս կը կատարուին սոյն գործողութիւնք։ Հանճարը կամքէ անկախ և անգիտակցաբար կարտադրէ։ Արտաքին ոևէ դժուարին դէպքի մը հանդէպ երբ գտնուի՝ կարծես նորա դարմանն յանկարծ ծնունդ կառնէ իր մտաց մէջ։ Ահա՝ բանակ մը որոյ կորուստն անխուսափելի կը կարծուի, այլ եղեռ նաբոլէօն մ'է որ զայն կը վարէ այնպիսի վայրկենական և անդիտակից գործողութիւն մը տեղի կունենայ սպեղին մէջ, որոյ շնորհիւ զայն յաղթող կը կացուցանէ։ Եթէ Պիզմարք մ'է գիտանագիտական այնպիսի նուրբ հնարագիտութիւն մը կը խորհի, որոյ առջև յապուշ կը կրթի ամէն մարդ։ Այվազովսքի կառնու վրձինն և ահագրեթէ անգիտակցաբար և զարմանալի արագութեամբ հրաշակերտներ ի գլուխ կը հանէ։ Նեւտոն՝ մաթեմատիքական բարձրագոյն խնդիրներ կը լուծէ իր դրօսանաց ժամերուն մէջ, ևն, ևն։ Հանճարեղ մարդը սովորական ուղեղներու քով հրէշ մ'է, իր միջավայրէն բոլորովին անկախ մէկը, կարծես իր ծընելիք ժամանակէն դարերով առաջ ծընած է։ Ասոնցմէ շատեր իրենց գտնուած ժամանակին համար պակասաւորներ՝ այլ ապագայի հանճարներն ու մարդկութեան մտաւորական յեղաշրջման առաջնորդներն են, որոնք ներքին անյագ և անդիմադրելի դրդում մը ունին գործելու և ստեղծելու։

Ասոնց մեծագոյն մասն չեն կարող շարունակ մտային մի և նոյն բարձրագոյն վիճակը պահել։ Կուգայ միջոց մը յորում մտային սովորական կարողութեան տէր մարդոցմէ ալ պակաս կըլայ իրենց խորհելու կարողութիւնը։ Այս վիճակ կրնայ տարբեր տեւողութիւն ունենալ մէկէն միւսին։ Օր մ'ալ յանկարծ դողցես մտաւորական տենդի մը աղդեցութեան ներքև, անզսպելի դրդում մը կը զգան գործելու։ Իրենց այս վիճակին ունի չատ անգամ իր որոշ տեւողութիւնը։

Բայց ի՞նչ է պատճառն որ մտային բարձր ու զօրաւոր գործունէութենէ վերջ ալ բոլորովին անգործութեան մէջ կիյնան։ Այս ալ բնախօսական տեսակէտով ուրիշ կերպ չենք կարող բացատրել այլ ըսելով թէ՝ ջղային դրութիւնն մտային այդ կարգի բարձրագոյն աչխատութիւններէ վերջ հոգնած, ոլ հանգիստ կը մնայ մինչև որ իր վատնած ուժը վերստին ստանայ և յիրաւի անգործութեան և անկարողութեան միջոցին այնքան կերկարի որչափ երկար տեւած է իր մտաց գործունէութեան ժամանակը։ Ուրեմն զարմանալի թուելու չէ մեզ այդպիսեաց պարբերական թմրութիւնն երբ ի նկատ առնենք իրենց վատնած ջղային ուժն։

Հանճարք, չեմք ըսեր միշտ, այլ չատ անգամ, զուրկ ըլլալով մտային կարողութեանց մասին հարկ եղած հաւասարակշռութենէ նաև իրենց ստեղծագործութիւնքը կատարելութեան հասցնելու և հանրութեան օգտակար ընելու համար պէտք եղած համբերութենէն, չատ անգամ անյաջող կըլլան իրենց մեծամեծ ձեռնարկութեանց մէջ։

Ծաղրեր։—Բայց տաղանդն որ չէ կարող ստեղծել, որ չէ կարող գոյութիւն չունեցող բան մը ի գոյ ածել, ունի մտային հաւասարակշռութիւն, գործելու համբերութիւն, ընդդիմութեանց դիմադրելու կարողութիւն և պաղարիւնութիւն։ Ուստի տաղանդն կը ստանձնէ ինչ որ հանճարը ստեղծած է, զայն ամենայն պաղարեամբ կ'ուսումնասիրէ, ունի զայն ընկերութեան օգտակար և գործադրելի ընելու համար նորա պակաս կողմերը կատարելագործելու ընդունակութիւն և յարատեւութիւն։ Տաղանդը գիտէ թէ ոևէ ճշմարտութիւն ժողովրդեան ընդունել տալու համար զայն ի՞նչ ձևերու ներքև ներկայացուցանելու է նմա։ Գիտէ թէ ամեն նոր բան, կրօնք, օրէնք, սովորութիւք, ևն. միշտ հիներուն վրայ կաղապարուելով կրնան մուտք գտնել ժողովրդեան մէջ. թէ ամեն ինչ, միասակար թէ օգտակար, մասնաւոր ջանքերով և յարատև աշխատանօք կարելի է մտցնել ժողովրդեան մէջ և կամ չնչել։ Դիտէ վերջապէս տաղանդն թէ մտքերը բռնադատելով և կամ ընդհակառակը զանոնք իրենց բընական ընթացքին ձգելով միևնոյն վընասները կը գոյանան։

Արդ, դուցէ մեզ հարցուի թէ հանճարաւոր մարդն աւելի օգտակա՞ր է թէ ոչ տաղանդաւորն։ Կը պատասխանենք թէ երկուքն ալ պէտք են մարդկային ընկերութեան համար։ Հանճարը կը նըմանի հիւանդ կնոջ մը որ կը ծնանի առանց զաւակը կարենալ իր կաթով սընուցանելու և զայն կրթելու կարողութիւնն ունենալու։ Իսկ տաղանդը կը նմանի այն ամուլ կնոջ որ կ'առնու այդ ոդան ու զայն ֆիզիքական ու բարոյական զարգացնելով, կատարեալ եւ օգտակար մարդ մը կ'ընէ։

Հանճարի արագահաս ստեղծագործութեանց քով՝ սովորական ուղեղներու և մինչև իսկ տաղանդներու հաշիւներն ու խորհուրդները տղայական խաղալիքներու չափ կարեւորութիւն կ'ունենան։ Ճիշդ այս կարգէն էր Նաբոլէոն Ա.-ի ռազմագիտական հանճարն։ Մոլթք աւելի զինուորական տաղանդ մ'էր քան թէ հանճար։ Պիզմարք եւս աւելի տաղանդաւոր մ'է քան թէ հանճարաւոր մը։

Շատ պարագայի մէջ այս մտային երկու հանգամանքներն այնքա՞ն մօտէն կընան շօշափել դիրաբ որ իրարմէ զանազանելն անհնար կը թուի։

ԵՐՈՒԱՆԴ

ԹԷԼԷԳՐԱՖԱՐ

Բարիզ 24 սեպտ. — Պիւտճէեէ տաեիր օլան բաբօրթօլար պու կիւն պիլճիւմէէ մէպուսանա թէվկի օլունմուշ տուր։

Մէճլիսի մէպուսան քիւշատ խտիւիր խտիրմէզ պիւտճէ միւզաքերաթընա իպթիտար խտիլմէսի շիմտիտէն գարարկիր օլմուշ տուր։

Մէճլիսի մէզքիւր պու միւզաքերաթտա տէվամ իլլէտիկի սըրատա մէճլիսի աեան կէօմբիւք թարիֆալարընն միւզաքերաշըյլա իլթիղալ իլլեէճէք տիր։

Բոմա 24. — Ֆրանսա զիւվվարընն միւրուտի միւնասէպէթիլե չէհրին մէնզարէսի պաշգալաշմըշ տըր։ Զիւվվարը մէզքիւրէնին 25 000 քիշիեէ պալիպ օլաճաղը ըիվաեէթ օլունուեօր։

Բաբա հազր. զիւվվարը պէշ տէֆատա նէզտինէ գապուլ իտէճէք տիր։

Մարսիլեա 24. — Հարպիեէ նաղբրը Մ. տը Ֆրէյսինէ սեպտեմբերին 8 ինճի կիւնիւ պուրատա միւհիմ պիր նութգ ըրատա իտէճէք տիր։

Դօբէնհակ 23.—Բրէնս տը Նաբլ միւվասէլէթ իտէրէք բրէնս Վալտըմար թարֆընտան իսթիդպալ օլունմուշ տուր։ Բրէնս տը Նաբլ Իթալիա սէֆարէթխանէսինէ միւսաֆիր օլմուշ տուր։

ԹԻԻՃԱՐԻԵԷ

Պուղտայլար, ուն, արբա վէ սայիրէ ֆիեաթլարընտա թէպէտիւլ եօգ տուր։

Կէյվէ, Լէֆքէ, Միխալըճ վէ Պէյ պազար իւզերինէ իշ օլմատը. խմէն բիեացա թալէբօ 105-108։

Աֆիոն Հօլանտա վիզիթասը 6 սէբէթ էոկի Պալըքէսիր 121 ղ՝ա։

9 սէբէթ եէնի Պալըքէսիր թալէգօ 115 ղ՝ա սաթըլտը։

Աֆիոն թօգաթ վէ Մալպթիա իւզերինէ իշ օլմատը. ալըճը եօգ։

ՍՄԱՐԱՖԻՑԵԼ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՂԸ

1891 Սեպտ. 13	
Էսկ. Ոեմ. միւպէտտէլէ. սէրի Տէ	— —
Տիւն ագշամ գափանտը	19 11
Պու սապահ աշըլտը	19 12
Էն եիւքսէք ֆիեաթ	19 12
Էն աշաղը ֆիյաթ	19 10
Սէրի Ա.	42 —
» Պէ	21 35
» Սէ	19 12
Թահվիլաթը Օսմանիյէէ	73
Էն եիւքսէք ֆիեաթ	73 2
Էն աշաղը ֆիեաթ	72 32
Թասֆիյէէ	17 —
Շըմէնտըֆէր ... Ֆր.	63 75
Օպլիկասիօն Թրամվայ. ... Լ. Օ.	498 —
Իսթիլանճ 8 կիւնէ ... »	150 —
» 1 » ... »	55 —
ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ	
Իսթանպօլ պանգասը ... Ի. Լ.	5 —
Սօսիէթէ ժէնէրալ ... »	4 18
» Օթ. չանժ է վալէօր »	4 22
Գրէտի ժէնէրալ օթօման Լ. Օ.	8 4
Թրամվայ ... »	5 85
Ըէժի ...	14 28
ԵՈՒՆԱՆ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ	
Իսթիգրազ 5% ... Ֆր.	417 —
» 4% ... »	— —
Պանգ Նասիօնալ ... »	420 —
Լօրիօմ ... »	132 —
ԱԳՃԷ ՖԻՆԱՆՍԼԱՐԸ	
Ոամ. լիր. 100 ղ՝. տան Ղ. Ֆ.	
Սիմ մէֆիտիյէ	107 24
Մէթալիք	99 20
Պէշլիք	101 20
Ալթընըդ	102 20
Ինկիլիզլիրաաը	110 4
Ֆրանսըզ »	87 10
Ֆօլ	89 30
Գարպօն գաեիմէսի	8 62
Ֆօնսօլիտ ըէբօրու	15 —
Օսմանիյէէ » ... Ըէբօր	— —
Շըմէնտըֆէր » ... Տէբօր	— —
ԳԱՄՊԻՕ	
Լօնտրա	109 %
Փարիս	23 25
Ֆրանգ ... 6	— —
Ֆիորէն	10 72½
Մարգ	18 52½

(36)

սաթը իւէ օթբուրտուղու էվի տիկը խանէտէն այբրաէ միւշթէրիք տուվարա եավաշճա իքի տէֆա ուրտու։

Հէման վագթ կէչմէքսիզին էօյլէճէ իքի տէֆա տա տուվարընն տիկը ճիհէթինտէն տագդ տագդ սէս չըգաը։

Միշէլ օ էնանատ քէնտիսինէ ֆէվգէլատէ մուճիպի մահզուզիյէթ սէօզլէր սէօյլէնմէքտէ տիր կիպի պիր մէսէրրէթի ագիմ իշինտէ իսի։ Միւմիւլէհ պուշաղընընն սաթը իւէ թէքքար ճէվապ վէրմէկէ հազըրլանմագտա իքէն, հէման կարար նէվինտէն խաֆիֆճէ պիր տագդ վէ անը միւթէագբէրէն ագճէգ վիեատէ շիտտէթլի իքի տագդ սէսի տահա իշիտիլտի։

Մէշէլին եիւզիւ գըզարտը, կէօզլէրի բարլամագա պաշլատը, զանն իսէբսին մուճիպի մահզուզիյէթ պիր հիսսիեաթլէ միւթէհասսիս իսի, վէ մէմուլին զայրի պիր իլթիֆատա նայիլ օլմագ կիպի կէօրիւնիեօր իսի, վէ եէքանէկէրինի միւթէագրիպ տուվարը տագդ իւէ գալպինտէքի հիսսիեաթը մինէթտարանէսինի իզհար իյլէտի։

Միւթէրճիք տուվարընն հէր իքի թարաֆընտան վուգուա կէլէն չու տագդլար տահա խայլի միւտտէթ ատվամ իտէճէք իսի իսէտ, տիկը ճիհէթտէն գըսսաճա վէ գաթի պիր տագդ իւէ տիրանէ պիր սուրէթտէ պուհուն մէնի թէֆհիմ իտիլինճէ սէպէր տուրտու։

Միշէլ պու էմրէ քէմալի իհթիրամէ մուվաֆֆագաթ իտիպ մէսէրրէթ վէ պէշաշէթինին չիտտէթինի թատիլ վէ թատթիլ իթտի։

Պիրազ սօնրա պիր սաաթընն վուրմասընա միւշապիհ պիր իշարէթ մագամընտա ֆարդ օլո նուր սուրէթտէ տէօրթ տէֆա վուգու պուլան տագդ իւզերինէ, ֆրամասօնլարընն իշարաթլա մուհավէրէյի խաֆիեէսինէ պէնգեր պիր սուրէթտէ ճէրէեան իտէն վէ էսրար նէվինտէն օլան չու միւքեալէմէեէ խիթամ վիրիլտի։

— Մէզպուրէնին հագգը վար տըր – տէտի Միշէլ քէնտիսինէ – իշթէ սատթ 4 վուրուեօր...

Մուախէրէն Միշէլ տէֆթէրլէրինի քէմալի իթինա իւէ թանգիմ վէ թանիֆ իտէրէք, տիշարը չըգմազտան հէր շէյի սըրատա գօյտու։

Պու թէտարիքեաթ իճրա օլունմագտա օլսուն, պիզ գարիունումուզուն նազարը տիգգաթընը միւթասբլ խանէնին 59 նիւմէրօսունտա Միշէլ Բընօնուն օտասընընն գալը տուվարը իւէ այբլմըշ օլան օտատա սաքինէ Մատամ Լիւսվալ իւզերինէ ճէլպ իտէլիմ։

Օ էնանատ 21 եաշընը միւթէճավուզ օլան կէնճ գատընն տայիմա հիւսն ու անընը մուհաֆազա իթմիշ իտի՝ ֆագաթ շիշմանլըզընա ճիւզիճէ խալել կէլմիշ իտի։

Ֆլօրանս տահի գօմշուսու կիպի տըշարը չըգմագ իշին լազըմ կէլէն թէտարիքեաթը իճրա իթմէքտէ իտի։

Կիճէլէրի չալըշանլարընն գուլանմագտա օլսուզլարը «տպոժուր»ու զաեէթ ալշագ վէ զաեէթ գիեատար պիր էամպա, իւզերինտէ գարմագարըշըզ նիմ ըէնկ վէ նէֆիս լեթ օկրաֆիա էսէրլէրի վէ քիւչիւք պիր ֆաղֆուրի նագգաշ չանաղընտա սուլու պօեաւը ըէսիմլէր պուլունան պիր թավլինի թէնվիր իթմէքտէ իտի, պիր ազ տա էօթէտ հէնուզ պաշլանմըշ էլ հիւնէրլէրի վէ ասարը մուսիգիեէ էճզասընընն քեամիլէն իսթինասա վէ թէպեիզէնէ մանասուս պիր չօգ նէֆիս քեաղըտատա տէֆթէրլէր էկօրիւնմէքտէ, վէ պու տէֆթէրլէրին բէք չօղու եազըլմըշ վէ տօլմուշ պուլունմագտա իտի։

Հէր նէ գատար օտանընն մօպիլեասը պիր չէյ տիմէք տէկիլ իտի իսէտ, զաեէթ թէմիզ իտի, Ֆլօրանսընն քէմալի իթինա իւէ եալմըշ օլտուղու քիւչիւք եաթագ իւզերինէ «մանթօյսու» իւէ չաբգասը կէօրիւլմէքտէ իտի։

Կէնճ գատընն չու ըէնկեարէնկ սալու պօեալը ըէսիմլէրի վէ մուսիգի թէէլիֆաթ սուրէթլէրինի վէ էլ հիւնէրլէրինի քէմալի մէսէրրէթլէ սըրաեա գօյտուգտան սոնրա, գօմշուսունուն օտասը կիպի քէնտի օտասընտա տահի չիտտէթլէ իճրայի հիւքմ իտէն սօղուղուն թէէսիրինտէն, կիւվէլ ըէմալէ բարմագլարընը վար գուվվէթլէ իւֆլէէիպ նէֆէսի իւէ ընթերմանգտա իտի, զիրա օտասընտա սա թէէ եօգ իտի։

Պիզիմ թէէնպէլ Լիւսվալընն օթէլինտէ քէմալի իսթիրահաթ վէ ըէֆահիեէթլէ թէէնպէլիեէ հուզուզաթըյլա միւթէլեզզիզ օլարագ կէչիրտիկի վագըթլարը տէրխաթընի իտինճէ, հաեաթը մազիեէսիլէ էօմրիւ հազընը արասընտա ըէք պէօյիւք պիր թէպէտտիւլ հուսուզէէ կէլմիշ օմասը թապիյի իտի։

Մամաֆիհ Ֆլօրանս չու հալինտէ, վագթընյա եուշագ պիր գօլթուգտա աեագլարը գատիֆէ իւզերինտէ հիչ պիր չէյ եաբմամագ, զէվգ ու սէֆասընյա մահզուզէ վէ միւթէլեզզիզ օլտուղու, վէ սապահ իսթէտիկի կիպի ույգուսունու ալըպ կէճ վագըթ ուեանարագ, կիւնէշին ֆէրրահպախշ պաղչէսի աղաճլարընընն եաբրաղդարը արասընընան բէրթէվ էֆշան օլան զիեալարընը սէյր ու թէմաշա, վէ եա գուշլարընն ճիվիլթիսինէ գարըշմըշ չատըրվանընն չաղըլթըսընը տինլէեէրէք էյլէնտիկի գատար մէսրուրէ վէ պահթիեար կէօրիւնմէքտէ իտի։

Նվվէթ պու իւշիւեէն պու ույգուեու սէվէն գատընն վագթըյլա էօյլէեէ գատար ույգուսունտան ուեանմագ, նազլանընը, վէ եուշագ եաբաղը եօրկանլար պէթընտա պիր պըլտըրճընընն եուվասընտա թիւնէտիկի կիպի թօրանըպ ըսընտըղը, վէ եա մանկալընընն աթէշի իւէ վիեճուտինէ